

Ποιος ήταν ο Καθηγητής Θεόδωρος Κουλουρίδης

Ο καθηγητής Θεόδωρος Κουλουρίδης ήταν γέννημα και θρέμμα της πατρίδας μας τον οποίον όμως κέρδισαν και κράτησαν κοντά τους, από τα πρώτα παραγωγικά χρόνια της ζωής του, οι Η.Π.Α. Εκεί έκανε τις μεταπτυχιακές του σπουδές και συνέχισε με μία λαμπρή ακαδημαϊκή σταδιοδρομία εξυψώνοντας τον εαυτό του σ' ένα διεθνούς φήμης ερευνητή, προβάλλοντας ταυτόχρονα και την γενέτειρά του.

Γεννήθηκε στις 11 Σεπτεμβρίου του 1925 στην Πρέβεζα της Ηπείρου όπου οι γονείς του είχαν προσωρινά εγκατασταθεί τρία περίπου χρόνια νωρίτερα, μετά τον διωγμό τους από την Κωνσταντινούπολη, βρίσκοντας στέγη κοντά στον εξάδελφο του πατέρα του και επίσκοπο της περιοχής.

Ο πατέρας του ήταν οδοντίατρος και η μητέρα του δασκάλα. Μετά το ξερίζωμά τους όμως από την Κωνσταντινούπολη και την εγκατάστασή τους στην Ελλάδα, η μητέρα του αποφάσισε να αλλάξει επάγγελμα, να γίνει κι αυτή οδοντίατρος, ξεκινώντας έτσι την νέα της επαγγελματική σταδιοδρομία σε ηλικία 45 ετών! με την εγγραφή της, το 1924, στην Οδοντιατρική του Πανεπιστημίου Αθηνών. Αυτό αποδείχθηκε πολύ χρήσιμο για την οικογένεια λίγο αργότερα, όταν χάνεται από την ζωή ο πατέρας και η μητέρα αναλαμβάνει πλέον μόνη της τις ευθύνες της οικογένειας, των δύο παιδιών της, του εξάχρονου Θεόδωρου και της μεγαλύτερης αδελφής του.

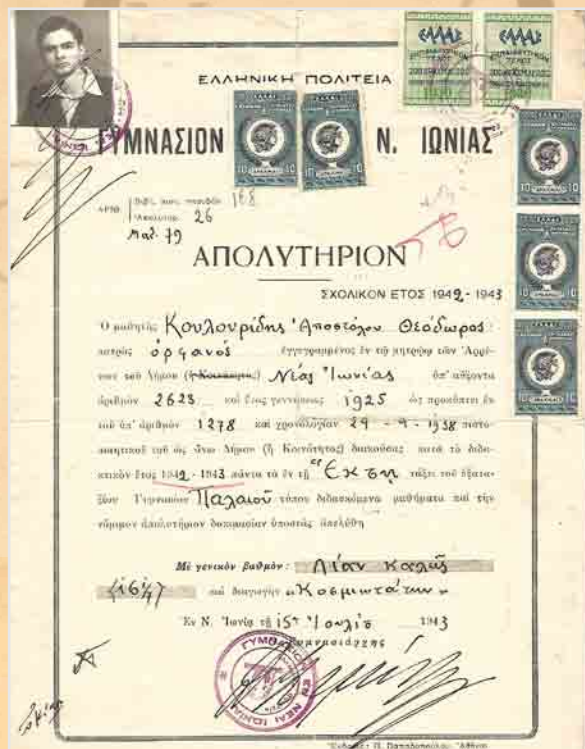
Έμαθε τα πρώτα του γράμματα στο Δημοτικό Σχολείο και το Γυμνάσιο της Νέας Ιωνίας (Αθήνα) και το 1943 εισήχθη στην Οδοντιατρική του Πανεπιστημίου Αθηνών απ' όπου απεφοίτησε το 1950. Σχεδόν αμέσως μετά στρατεύθηκε και υπηρέτησε την στρατιωτική του θητεία η οποία διήρκεσε 42 μήνες.

Η δίψα του για περαιτέρω επιστημονική εξέλιξη τον οδηγεί σε μεταπτυχιακές σπουδές στις Η.Π.Α., λίγους μήνες μετά την αποστράτευσή του, στις αρχές του 1955. Μετά από μία ολιγόμηνη θητεία του ως Fellow in Pedodontics στο Guggenheim Dental Dispensary της Νέας Υόρκης, βρίσκεται σ' ένα ιδεώδες ακαδημαϊκό περιβάλλον, στο Eastman Dental Dispensary στο Rochester της Νέας Υόρκης, ως Fellow in Pedodontics.

Το ενδιαφέρον του για έρευνα, το αναλυτικό του μυαλό, ο αδαμάντινος χαρακτήρας του, εκτιμούνται γρήγορα από τους δασκάλους του και του προσφέρεται έτσι η ευκαιρία μίας υποτροφίας μεταπτυχιακών σπουδών και έρευνας για την απόκτηση του τίτλου του Master of Sciences από το Πανεπιστήμιο του Rochester της Νέας Υόρκης, πράγμα που ολοκλήρωσε μετά από διετή εντατική φοίτηση και έρευνα (1956-

1958). Η ερευνητική εργασία της διατριβής του, του Master of Sciences, αφορούσε θέμα βασικής επιστήμης, της Χημείας, και ειδικά την επίδραση διαφόρων οργανικών ανιόντων στον ρυθμό αφαλάτωσης από οξέα της αδαμαντίνης και της οδοντίνης. Η εργασία του αυτή ήταν πολύ σημαντική και πρωτοποριακή και σχετίζεται άμεσα με το ευρύτερο θέμα της αιτιολογίας, παθογένειας, και πρόληψη της τερηδόνας.

Στο ακαδημαϊκό αυτό περιβάλλον του Τμήματος Οδοντιατρικής και Οδοντιατρικών Ερευνών του Πανεπιστημίου του Rochester, που αποτελούσε ότι εκλεκτότερο διέθετε την εποχή εκείνη η ακαδημαϊκή Οδοντιατρική, ο Θεόδωρος Κουλουρίδης πήρε την πρώτη γεύση της πνευματικής ικανοποίησης που προσφέρει η επιστημονική έρευνα. Εκεί έκανε και τις πρώτες του γνωριμίες με διαπρεπείς επιστήμονες οι οποίοι έπαιξαν πρωτοποριακό και καθοριστικό ρόλο στην έρευνα και την επιστημονική ανέλιξη της Οδοντιατρικής, όπως οι καθηγητές Joseph Volker, Basil Bibby, Harold Hodge, Finn Brudevold, Mike Buonocore, κ.ά., επιστήμονες που απετέλεσαν γι' αυτόν φωτεινά παραδείγματα. Στο ιδεώδες αυτό ακαδημαϊκό περιβάλλον σφυρηλατήθηκε περισσότερο ο ιδεαλισμός του για την ζωή γενικά, ο έρωτάς του για επιστημονική έρευνα και ακαδημαϊκή σταδιοδρομία, παράλληλα με τον έρωτά του για την σύντροφο της ζωής του, την σύζυγό του Βέτα, με την οποία δημιούργησαν μία θαυμάσια οικογένεια. Όλα αυτά έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στην μετέπειτα επιστημονική ανέλιξη του καθηγητή Θεόδωρου Κουλουρίδη.

Το Απολυτήριο του από το Γυμνάσιο Νέας Ιωνίας με ημερομηνία 15 Ιουλίου 1943. (Από το Ιστορικό Αρχείο του Μουσείου Τμήματος Οδοντιατρικής)

Τα πρώτα βήματα στην Οδοντιατρική στο οδοντιατρείο της μητέρας του.

Στο Εργαστήριό του στο Πανεπιστήμιο Birmingham της Αλαμπάμα των Η.Π.Α.

Στο Πανεπιστήμιο της Αλαμπάμα, όπου έκανε στην συνέχεια μία λαμπρή ακαδημαϊκή σταδιοδρομία, ξεκίνησε αρχικά ως ειδικός σπουδαστής για την απόκτηση, μετά από διετή φοίτηση (1958-1960), του πτυχίου της Οδοντιατρικής Αμερικανικών Πανεπιστημίων (DMD). Στην συνέχεια πήρε την πρώτη του ακαδημαϊκή θέση ως Assistant Professor, το 1960, για ν' ανεβεί γρήγορα την κλίμακα της ακαδημαϊκής ιεραρχίας, ως Associate Professor το 1964 και Full Professor το 1969, θέση την οποία κατείχε μέχρι την αφυπηρέτησή του. Παράλληλα, κατείχε από το 1968 τον τίτλο και την θέση του Senior Scientist στο Institute of Dental Research, του ίδιου Πανεπιστημίου, Ίδρυμα το οποίο τίμησε και κόσμησε με την παρουσία του. Μετά από την αφυπηρέτησή του κατείχε τον τίτλο του Ομότιμου Καθηγητή μέχρι την αποδημία του το 2008.

Με ομάδα συνεργατών του στο Πανεπιστήμιο Birmingham της Αλαμπάμα των Η.Π.Α.

Με ομάδα συνεργατών του στο Πανεπιστήμιο Birmingham της Αλαμπάμα των Η.Π.Α.

Το επιστημονικό έργο του καθηγητή Θεόδωρου Κουλουρίδη ήταν πολύ σημαντικό και αφορά όλους τους τομείς της ακαδημαϊκής δραστηριότητας: έρευνα, διδασκαλία σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο και διοικητικά καθήκοντα.

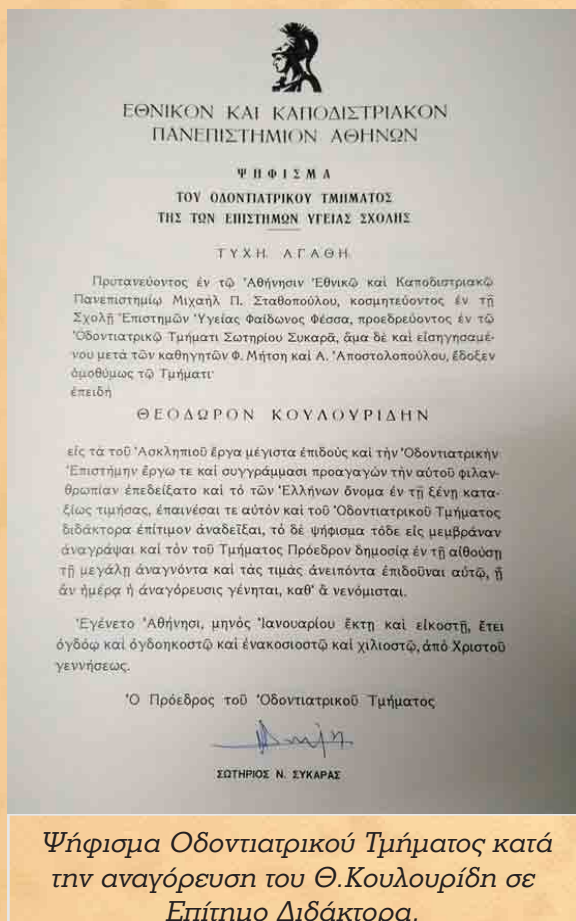
Τα αντικείμενα διδασκαλίας όλα τα χρόνια της ακαδημαϊκής του σταδιοδρομίας ήταν η Βιοχημεία των δοντιών, η Βιολογία Στόματος και η Διαγνωστική του Στόματος και η Προληπτική Οδοντιατρική, με έμφαση στη δομή και παθογένεια των ιστών των δοντιών και του στοματικού περιβάλλοντος, στους μηχανισμούς ενασβεστίωσης και απασβεστίωσης κατά την τερηδονική προσβολή, στη διάγνωση και αντιμετώπιση της ξηροστομίας και στις καλπάζουσες τερηδόνες και στην πρόληψη και θεραπεία αρχικών τερηδόνων.

Σε ό, τι αφορά την ερευνητική του δραστηριότητα, είναι πολύ δύσκολο σε μία σύντομη αναφορά να επεκταθούμε με λεπτομέρειες γιατί η ποσότητα & ποιότητα του ερευνητικού του έργου είναι πάρα πολύ εκτεταμένη και διαμόρφωσε μία τελείως νέα και πρωτότυπη θεώρηση της αιτιοπαθογένειας και πρόληψης της τερηδόνας.

Στον ερευνητικό χώρο, ο Θεόδωρος Κουλουρίδης ασχολήθηκε σχεδόν αποκλειστικά με τους μηχανισμούς πρόκλησης, πρόληψης και αναχαίτισης της τερηδόνας, τους παράγοντες εκείνους που επηρεάζουν την τερηδονική βλάβη, όπως το μικροβιακό παράγοντα, και τη διατροφή ενώ ταυτόχρονα, διεξήγαγε μελέτες για την επίδραση όλων των ανωτέρω παραγόντων σε κλινικό επίπεδο στο μηχανισμό της τερηδόνας.

Κατά την αναγόρευσή του σε Επίτιμο Διδάκτορα του ΕΚΠΑ το 1988 με τον καθηγητή Φώτη Μήτσιπ.

Σταθμό στην παγκόσμια έρευνα σχετικά με τους μηχανισμούς παθογένειας και αντιμετώπισης της τερηδόνας, έχει μια μεγάλη σειρά εργασιών που όχι μόνο ανακάλυψε τους παράγοντες που επηρεάζουν την τερηδονική προσβολή, αλλά και ανέπτυξε καινούργιες ερευνητικές μεθόδους που έχουν καθιερωθεί και χρησιμοποιούνται διεθνώς, μέχρι σήμερα.

Οι εργασίες του Κουλουρίδη με τους Pigman και Cueto το 1961 και 1962 απέδειξαν για πρώτη φορά τη δυνατότητα επανασβεσίωσης της τερηδονισμένης αδαμαντίνης σε περιβάλλον σάλιου και ακόμη περισσότερο σε ενασβεστωτικά διαλύματα, και μπορούμε να πούμε με βεβαιότητα ότι απετέλεσαν την ανακάλυψη σταθμό σε σχέση με το μηχανισμό αλλά και τη διαχείριση της τερηδόνας.

Άλλη σειρά εργασιών του, αφορούσαν στην ανάπτυξη κατάλληλης ερευνητικής μεθοδολογίας με την εφαρμογή της μικροσκοπιομέτρησης και της μικροακτινογραφίας για τη μελέτη του βαθμού συμβολής των διαφόρων διατροφικών παραγόντων, όπως και των διαφόρων

φθοριούχων ή και επανασβεστωτικών παραγόντων στην τερηδόνα.

Ανέπτυξε την ενδοστοματική in situ μέθοδο (Intraoral Carcinogenicity Test), όπου με τη χρήση δοκιμίων αδαμαντίνης από ανθρώπινα ή και βόια δόντια που έφεραν στο στόμα τους, σε κινητά μηχανήματα, ασθενείς, μπορούσε να μελετήσει τη συμμετοχή πολλών διαφορετικών παραγόντων στο μηχανισμό πρόκλησης αλλά και αναχαίτισης της τερηδόνας.

Άλλη μεγάλη σειρά εργασιών του, αφορούσαν σε επιδημιολογικές μελέτες για τη συμβολή διαφόρων φθοριούχων και άλλων σκευασμάτων στο μηχανισμό δημιουργίας ή αναστολής δημιουργίας της τερηδόνας.

Ήταν από τους πρώτους διεθνώς ερευνητές που μελέτησε τον επιπολασμό τερηδόνας σε ακτινοβολημένους ασθενείς και μεθόδους πρόληψης της βλάβης. Επίσης, είναι από τους πρωτοπόρους που μελέτησαν τις τερηδόνες της ρίζας και τους μηχανισμούς ελέγχου της βλάβης.

Η πρωτοπορία και μεθοδικότητα των μελετών του, η ακρίβεια των παρατηρήσεών του και η επιστημονική ερμηνεία των ευρημάτων του, κατέστησαν το όνομα του καθηγητή και ερευνητή Θεόδωρου Κουλουρίδη διεθνώς γνωστό. Το εύρος, το βάθος και η αξία του ερευνητικού έργου, προβάλλεται επίσης και από το μέγεθος των οικονομικών επιχορηγήσεων, ύψους άνω των τεσσάρων εκατομμυρίων δολαρίων, που του είχαν χορηγηθεί για την εκτέλεση του ερευνητικού του έργου από το Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών των Η.Π.Α., και από διάφορες άλλες πηγές χρηματοδότησης ακαδημαϊκής έρευνας.

Το συγγραφικό του έργο είναι πολύ σημαντικό και περιλαμβάνει περισσότερες από 170 πλήρεις δημοσιεύσεις και περιλήψεις επιστημονικών άρθρων, καθώς και συγγραφή

Με την σύζυγό του Βέτα σε ένα από τα Οδοντιατρικά Συνέδρια στην Ελλάδα ως προσκεκλημένος ομιλητής.

ειδικών κεφαλαίων σε σχετικά επιστημονικά συγγράμματα. Στο ερευνητικό του εργαστήριο στο Πανεπιστήμιο της Αλαμπάμα, είχαν εργασθεί και μετεκπαιδευθεί κοντά του κατά καιρούς περί τους 30 μεταπτυχιακούς σπουδαστές από διάφορα ακαδημαϊκά Ιδρύματα και χώρες, μεταξύ των οποίων και της πατρίδας μας, συμβάλλοντας και με τον τρόπο αυτό στην προαγωγή της έρευνας στην Οδοντιατρική επιστήμη.

Κατά την διάρκεια της επιστημονικής του σταδιοδρομίας είχε κληθεί ως επισκέπτης καθηγητής και ερευνητής σε πανεπιστήμια πολλών χωρών, της Ευρώπης, της Βορείου και Νοτίου Αμερικής, της Ασίας, καθώς και ως προσκεκλημένος ομιλητής σε πολλές επιστημονικές εκδηλώσεις πέρα από τις ΗΠΑ και Καναδά, στο Περού, στην Ιαπωνία, Ολλανδία, Γερμανία, Νορβηγία κ.ά., καθώς και στην Ελλάδα. Παράλληλα ήταν σύμβουλος στην οργάνωση του Ερευνητικού Εργαστηρίου Επανασβεστίωσης της Αδαμαντίνης, στην τότε έδρα της Προληπτικής Οδοντιατρικής της Οδοντιατρικής Σχολής του ΕΚΠΑ υπό τη διεύθυνση του αείμνηστου Καθηγητού Α. Αποστολόπουλου. Ήταν μέλος πολλών επιστημονικών και επαγγελματικών οργανώσεων και έχει λάβει διάφορες τιμητικές διακρίσεις, μεταξύ των οποίων και Career Research Development Award, για τα έτη 1963-1968, από το Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών των Η.Π.Α.

Θα ήθελα να τελειώσω αυτή τη σύντομη βιογραφική παρουσίαση του Θεόδωρου Κουλουρίδη με τα λόγια του αείμνηστου καθηγητή Απόστολου Αποστολόπουλου ο οποίος παρουσίασε και τον τιμώμενο κατά την τελετή αναγόρευσής του το 1988 σε Επίτιμο Διδάκτορα του Πανεπιστημίου μας.

«Πέρα όμως από τις επιστημονικές δραστηριότητες του καθηγητή Θεόδωρου Κουλουρίδη, οφείλω να πω λίγα λόγια και για τις ανθρώπινες αξίες που ολοκληρώνουν την προσωπικότητά του. Η ευρύνοιά του, το βάθος και η διαύγεια της σκέψης του συνδυασμένη με την μετριοφροσύνη του, η καλοσύνη του, η θερμότητα των σχέσεών του με τους συνανθρώπους του, η διάθεσή του να βοηθάει όσους έχουν την ανάγκη του, και η υποδειγματικότητά του ως οικογενειάρχου συνθέτουν την προσωπικότητα ενός ατόμου που αποτελεί παράδειγμα προς μίμηση».